

*Bibliografia opublikowanych prac
Ks. Prof. Dra Mieczysława Żywczyńskiego
za lata 1927-1974*

Zestawili

STANISŁAW KOSIŃSKI SDB, STANISŁAW WILK SDB

Prezentowany zestaw bibliograficzny dorobku Ks. Prof. Dra Mieczysława Żywczyńskiego doprowadzono do końca r. 1974¹. W opracowaniu przyjęto za podstawę układ chronologiczny, natomiast na przestrzeni poszczególnych lat zastosowano układ alfabetyczny.

Celem zobrazowania całokształtu twórczości naukowej Księdza Profesora uważano za stosowne przedstawić także jego prace redakcyjne i zamieścić recenzje dotyczące niektórych prac Profesora.

---

¹ Wybór ważniejszych publikacji Ks. Prof. Dra Mieczysława Żywczyńskiego (32 pozycje) podał ks. Z. Zieliński w rozprawie pt. *Historia Kościoła na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1918-1968*. „Rocz. teol.-kanon.” T. 15: 1968 z. 4 s. 18-20.

I. WYKAZ SKRÓTÓW
TYTUŁÓW CZASOPISM I WYDAWNICTW ZBIOROWYCH²

<i>Acta Pol. hist.</i>	— „Acta Poloniae Historica”
<i>Collec. theol.</i>	— „Collectanea Theologica”
<i>Diction. d'hist. ecclés.</i>	— <i>Dictionnaire d'Histoire et de Géographie ecclésiastiques</i> . Dir. A. Baudrillart i in. T. 16. Paris 1967-
<i>Enc. kat.</i>	— <i>Encyklopedia Katolicka</i> . Pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułowskiego. T. 1. Lublin 1973.
<i>Estud. latinoameric.</i>	— „Estudios Latinoamericanos”
<i>Kwart. hist.</i>	— „Kwartalnik Historyczny”
<i>Mies. past. płoc.</i>	— „Miesięcznik Pastorski Płocki”
<i>Nasza Przeszł.</i>	— „Nasza Przeszłość”
<i>Nowa Książ.</i>	— „Nowa Książka”
<i>Nowe Książ.</i>	— „Nowe Książki”
<i>Pol. słown. biogr.</i>	— <i>Polski słownik biograficzny</i> . Kraków 1935-
<i>Prz. hist.</i>	— „Przegląd Historyczny”
<i>Prz. zach.</i>	— „Przegląd Zachodni”
<i>Rev. d'Hist. ecclés.</i>	— „Revue d'Histoire Ecclésiastiques”
<i>Rocz. lub.</i>	— „Rocznik Lubelski”
<i>Rocz. hum.</i>	— „Roczniki Humanistyczne”
<i>Rocz. teol.-kanon.</i>	— „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”
<i>Śl. powsz.</i>	— „Słowo Powszechne”
<i>Spraw z Czyn. wyd. TN KUL</i>	— „Sprawozdania z Czynności Wydawniczej i Posiedzeń Naukowych oraz Kronika Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”
<i>Spraw. z Pos. TNW Wydz. 2</i>	— „Sprawozdania z Posiedzeń Towarzystwa Naukowego Warszawskiego”. Wydział 2 — Nauk Historycznych, Społecznych i Filozoficznych
<i>Stud. hist.</i>	— „Studia Historyczne”
<i>Stud. theol. vars.</i>	— „Studia Theologica Varsaviensia”
<i>Stud. źródłozn.</i>	— „Studia Źródłoznawcze”
<i>Tyg. powsz.</i>	— „Tygodnik Powszechny”
<i>Wiad. dydak.-hist.</i>	— „Wiadomości Dydaktyczno-Historyczne”

II. BIBLIOGRAFIA PRAC

1. AUTOR I WSPÓLAUTOR

1927

1. Czy Kościół w Polsce podlegał arcybiskupowi magdeburgskiemu? [Podp.] *Ż. Mies. past. płoc.* R. 22:1927 nr 6 s. 213-215.

1931

2. Dzieje Płocka w zarysie. W: Księga pamiątkowa Koła Płocczan. Warszawa 1931 s. 21-35.

² Tytuły czasopism skrócono według instrukcji: L. Gorzelska-Dybowicz, L. Olszewska. *Skróty tytułów czasopism i wydawnictw zbiorowych wychodzących w Polsce w latach 1945-1965*. Warszawa 1968.

1932

3. Vidal C.: Louis — Philippe, Metternich et la crise italienne de 1831-1832. Paris 1931. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 46:1932 z. 3/4 s. 525-529.

1933

4. Del Piano R.: Roma e la rivoluzione del 1831 (con documenti inediti). Imola 1931. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 47:1933 z. 1 s. 132-135.
5. Mollat G.: La question romaine de Pié VI à Pié XI. Bibliothèque de l'enseignement de l'histoire ecclésiastique. Paris 1932. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 47:1933 z. 2 s. 288-292.

1934

6. Schmidlin J.: Papstgeschichte der neuesten Zeit. Bd. 1: Papsttum und Päpste im Zeitalter der Restauration (1800-1846). München 1933. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 48:1934 z. 2 s. 355-362.
7. Watykan i sprawa polska w latach 1831-1836. *Spraw. z Pos. TNW Wydz. 2 R.* 26:1933 [druk.] 1934 z. 7-9 s. 187-202 i nadb.

1935

8. Geneza i następstwa encykliki *Cum primum* z 9 VI 1832 r. Watykan i sprawa polska w latach 1830-1837. Warszawa 1935 8° ss. 293, nlb. 1 (Rés.). *Rozprawy Historyczne Tow. Nauk. Warsz. T. 15. Z. 1.*
Rec.: Morawski K. *Kwart. hist. R.* 50:1936 z. 1 s. 92-95.
9. Lambruschini L.: La mia nunziatura di Francia. A cura di Pietro Pirri. Bologna 1934. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 49:1935 z. 3 s. 436-438.
10. Widerszal L.: Sprawy kaukaskie w polityce europejskiej w latach 1831-1864. Warszawa 1934. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 49:1935 z. 3 s. 438-441.
11. Z dziejów stosunku Watykanu do Anglii w latach 1843-1844. *Prz. hist. T. 33:1935-1936 z. 1 s. 319-323 i odb.* [Warszawa 1935] 8° ss. 5.

1936

12. Fay B. (prof. w Collège de France): La Francmaçonnerie et la Révolution intellectuelle du XVIIIe siècle. Paris 1935 [Rec.] *Polityka Narodów [T.] 7:1936 z. 3 s. 346-347.*
13. Ordioni P.: Pozzo di Borgo — Diplomate de l'Europe Française. Paris 1935. [Rec. podp.] *M. Ż. Polityka Narodów [T.] 7:1936 z. 5 s. 614-616.*

14. Rzym i polski ruch niepodległościowy w latach 1830-1846. *Polityka Narodów* [T.] 7:1936 z. 6 s. 639-652.
15. Schmidlin J.: *Papstgeschichte der neuesten Zeit. Bd. 2: Papsttum und Päpste gegenüber den modernen Strömungen. Pius IX und Leo XIII (1846-1903)*. München 1934. [Rec. podp.] Ks. Marian Żywczyński. *Kwart. hist. R.* 50:1936 z. 1 s. 100-103.
16. Z badań i literatury o Kościele katolickim w Rosji i Królestwie Polskim w wieku XIX. Kraków 1936 8° s. 100-140, nlb. 1. Nadb.: *Nova Polonia Sacra* T. 3:1936.

Zob. poz. 30.

1937

17. Ks. Jan Fijałek (8 V 1864-19 VI 1936). *Prz. hist.* T. 34:1937-1938 z. 1 s. 340-346.

Zob. poz. 140.

18. Kwiatkowski W. ks.: *Sprawa pruskiej reorganizacji seminariów duchownych w Warszawie 1798-1802. Karta z dziejów ukrytego prześladowania przez Prusy Kościoła katolickiego w Polsce*. Warszawa 1936. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 51:1937 z. 4 s. 766-768.
19. Manteufflowa M.: *J. K. Szaniawski — ideologia i działalność 1815-1830*. Warszawa 1936. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 51:1937 z. 3 s. 606-608.
20. *Początek rządów X. Ludwika Łętowskiego w diecezji krakowskiej*. *Prz. hist.* T. 34:1937-1938 z. 1 s. 134-144.

1938

21. Feldman J.: *Bismarck a Polska*. Katowice 1938. [Rec.] *Ateneum R.* 1:1938 nr 4/5 s. 736-738.
22. *Kościół i duchowieństwo w powstaniu styczniowym. (Stan badań w zarysie)*. *Prz. hist.* T. 34:1937-1938 z. 2 s. 512-525.

Referat wygłoszony na konferencji poświęconej dziejom powstania styczniowego.

[Dyskusja nad referatem...]. Protokoły konferencji poświęconej dziejom powstania styczniowego w jego 75 rocznicę. *Prz. hist.* T. 34:1937-1938 z. 2 s. 739-759. [Wypow.] Lewak Adam s. 748; Olszewska-Skowrońska Zofia s. 748; Studnicki Wacław s. 746-748; Umiński Józef ks. s. 748.

23. Morawski K.: *Polacy i sprawa polska w dziejach Italii w latach 1830-1846*. Warszawa 1937. [Rec.] *Kwart. hist. R.* 52:1938 z. 3 s. 507-509.
24. *Papiestwo i papieże średniowiecza*. Lwów 1938. Państw. Wyd. Książek Szkolnych 8° ss. 101, nlb. 3, ilustr., tab. chron. Wielka Biblio-

teka Historyczna. Pod red. S. Pomarańskiego i M. H. Serejskiego. [Nr 11].

Rec.: Manteuffel T. *Nowa Książ.* R. 6:1939 z. 4 s. 208-209; Popiołek K. *Wiad. dydak. hist.* R. 4:1938 z. 4 s. 248.

25. Świątek F. CSSR: Z dziejów polskiego żywotopisarstwa świętych. Lublin 1937. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 52:1938 z. 4 s. 711-713.

1939

26. Emigracja polska i kuria rzymska wobec upadku Unii w Rosji w r. 1839. (W setną rocznicę). *Ateneum* R. 2:1939 nr 2 s. 183-196 i nadb.
27. Godlewski M. ks.: Stosunek Talleyranda do Kościoła w ostatnich latach życia. Warszawa 1938 (odb. z *Przeglądu Współczesnego*). [Rec.] *Kwart. hist.* R. 53:1939-1945 z. 2 [druk.] 1939 s. 353-354.
28. Watykan. W: Polska i Polacy w cywilizacjach świata. Słownik encyklopedyczny. Pod red. W. Pobóg-Malinowskiego. T. 1: Terytoria. Warszawa 1939 s. 274-284.
29. Watykan i Metternich a sprawa polska w latach 1836-1848. *Spraw. z Pos. TNW Wydz.* 2 R. 32:1939 z. 1-3 s. 27-37 i nadb.
30. Z badań i literatury o Kościele katolickim w Królestwie Polskim w wieku XIX. *Nova Polonia Sacra* T. 3:1939 s. 100-140.

1946

31. Płomiński J. E.: W kręgu polskiej irredenty. (O Edwardzie Dembowskim, Jakubie Szeli i rzezi galicyjskiej). Warszawa 1946. [Rec.] *Prz. hist.* T. 36:1946 s. 187-188.

1947

32. Ks. Piotr Sciegienny w świetle dotychczasowych badań. *Spraw. z Czyn. wyd. TN KUL* 1945-1947 [druk.] 1947 nr 1 s. 82-83.
33. Rabacja galicyjska z 1846 r. w polityce i opinii europejskiej. *Spraw. z Czyn. wyd. TN KUL* 1945-1947 [druk.] 1947 nr 1 s. 66-68. Streszczenie.

Zob. poz. 47.

1948

34. Czesław Leśniewski 1888-1947. (Nekrolog). [Napisali:] H. Pohoska, *Kwart. hist.* R. 55:1948 s. 247-250.

35. Fijałkowski Antoni (1797-1883), arcybiskup, metropolita mohylowski. Pol. słown. biogr. t. 6 z. 5 s. 444-445.
- Zob. poz. 141.
36. Halperin W. S.: Italy and the Vatican at War. A Study of their Relations from the Outbreak of the Franco-Prussian War to the Death of Pius IX. Chicago 1939. [Rec.] *Prz. hist.* T. 38:1948 zesz. dod. s. 450-451.
- ✓ 37. Książę Leuchtenberg i ks. Sciegienny. (Z dziejów dyplomacji carskiej). *Prz. hist.* T. 37:1948 s. 307-310.
38. Meysztowicz V.: Repertorium Bibliographicum pro rebus polonicis Archivi Secreti Vaticani. Vaticani 1943; tenże: De Archivo Nuntiaturae Varsaviensis quod nunc in Archivo Secreto Vaticano servatur. Vaticani 1944; Savio P.: De actis Nuntiaturae Poloniae quae partem Archivi Secretariatus Status constituunt. Vaticani 1947. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 56:1948 z. 1/2 s. 220-221.
39. Pius IX i rewolucja 1848 r. W: [Tysiąc osiemset czterdzieści osiem] 1848. W stulecie Wiosny Ludów literaci lubelscy. Lublin 1948 s. 48-57.
40. Pojęcie i znaczenie „Wiosny Ludów” *Tyg. powsz.* R. 4:1948 nr 19 s. 1, 2, ilustr.
- ✓ 41. Rząd Królestwa Kongresowego i kler katolicki w przeddzień 1848 roku. *Prz. hist.* T. 38:1948 s. 129-136, Rés. s. 362-363.
- ✓ 42. Z ostatnich lat życia X. Piotra Sciegiennego (1871-1890). *Nasza Przeszł.* [T.] 4:1948 s. 243-250 i odb. Kraków 1948. Wyd. „Nasza Przeszłość” 8° ss. nlb. 2, 8.

1949

43. Gall Stanisław (1865-1942), arcybiskup i administrator apostolski archidiecezji warszawskiej. Pol. słown. biogr. t. 7 z. 3 s. 231-232.
44. Gawarecki Wincenty Hipolit (1788-1852), historyk. Pol. słown. biogr. t. 7 z. 4 s. 312-313.
45. Gregorio XVI. Miscellanea commemorativa. Edition des P. P. Pères Camaldules de l'abbaye de St. Grégoire al Celio. Rome 1948. [Rec.] *Collec. theol.* A. 21:1949 fasc. 2/3 s. 368-375 (tekst rec. w jęz. franc.).
46. Nicolson H.: The Congress of Vienna. A Study in Allied Unity 1812-1822. London 1946; Freiherr von Bourgoing: Vom Viener Kongress, Zeit- und Sittenbilder. Brünn 1943. [Rec.] *Prz. hist.* T. 39:1949 (tom dodat.) z. 2 s. 149.
- ✓ 47. Rabacja galicyjska z 1846 r. w polityce i opinii europejskiej. *Rocz. hum.* [T.] 1:1949 s. 39-58 i nadb.

48. Tyrowicz M.: Sprawa ks. Piotra ^SSciegienego. Warszawa 1948. [Rec.] *Prz. hist.* T. 39:1949 (tom dodat.) z. 1 s. 40-41.
49. Wyjaśnienie. *Prz. hist.* T. 39:1949 (tom dodat.) z. 2 s. 174.

Dotyczy recenzji książki M. Tyrowicza: Sprawa ks. Piotra Sciegienego. Warszawa 1948.

1950

50. Handelsman M.: Adam Czartoryski. T. 1. Warszawa 1948. [Rec.] *Prz. hist.* T. 40:1949 [druk.] 1950 s. 377-380.
51. Maciej Loret (7 VI 1880- 5 II 1949). *Kwart. hist.* R. 57:1949 [druk.] 1950 z. 1-4 s. 332-334.
52. Rouët de Journel M. L.: Nonciatures de Russe d'après les documents authentiques. Nonciature de Litta 1797-1799. Città del Vaticano 1943. [Rec.] *Prz. hist.* T. 40:1949 [druk.] 1950 s. 394-396.

1951

53. Germanizacja chrześcijaństwa. *Sł. powsz.* R. 5:1951 nr 330 s. 5.
54. Historiozofia Sciegienego. *Prz. hist.* T. 42:1951 s. 392-403, *sod.* s. 495, *rés.* s. 516.
55. Kościół i Rewolucja Francuska. Warszawa 1951. Pax 8° ss. 72.
- Przekł. niem. zob. poz. 66.
56. [Wypowiedź na apel Komisji Intelktualistów i Działaczy Katolickich, protestująca przeciwko remilitaryzacji Niemiec Zachodnich]. *Sł. powsz.* R. 5:1951 nr 334 s. 1.

1952

57. Chrześcijaństwo pierwszych wieków a problem pracy *Sł. powsz.* R. 6:1952 nr 70 s. 2-3.
58. Kościół i Rewolucja Francuska. (Fragment większej całości). *Dziś i Jutro* R. 8:1952 nr 1 s. 3.
- Fragment poz. 55.
59. Salvianus i jego znaczenie w dziejach historiozofii chrześcijańskiej. *Sł. powsz.* R. 6:1952 nr 305 s. 2.
60. „Śmiałość i odwaga w poruszaniu zagadnień społecznych jest rzeczą cenną i niezbędną” *Sł. powsz.* R. 6:1952 nr 77 s. 2.

Stenogram przemówienia... wygłoszonego w Warszawie z okazji jubileuszu 5-lecia *Słowa Powszechnego*.

61. Tragedia i znaczenie Savonaroli. W 500-lecie urodzin. *Sł. powsz.* R. 6:1952 nr 212 s. 1, 4, ilustr.
62. Walka o pokój to walka o najwyższe dobro ludzkości. *Sł. powsz.* R. 6:1952 nr 289 s. 2.

Przemówienie... wygłoszone w Warszawie na II Ogólnopolskim Kongresie Obrońców Pokoju.

1953

63. By Porozumienie było trwałe. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 244 s. 1.
List do Redakcji *Słowa Powszechnego*.
64. Chrześcijananie i imperium rzymskie. (Od końca II do początku IV w.). *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 138 s. 2, 4.
65. Chrześcijananie w armii rzymskiej. (Koniec II — początek IV w.). *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 175 s. 2.
66. Die Kirche und die französische Revolution. (Einband- und Umschlaggestaltung Paul Zimmermann). Leipzig 1953. Koehler [u.] Amelang 16° ss. 122, nlb. 1.
67. Dwie postawy wobec średniowiecza. (Z dziejów historiografii katolickiej). *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 303 s. 4, 5, 9.
O Albercie Ehrbardzie, Józefie Hergenrötherze i Janie Danielou.
68. Historia Kościoła nowożytna. (Skrypt). Lublin 1953 4° ss. nlb. 2, 241 (powiel.).
69. Imperium rzymskie pod koniec IV i na początku V wieku. Życie i dzieła Salvianusa. [Wstęp]. W: Salvianus: O Opatrzności Bożej. Warszawa 1953 s. V-XXXII.
Zob. poz. 76.
70. Korzystający z pomocy Kościoła II-IV w. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 98 s. 2.
71. Ludzie zamożni w gminach chrześcijańskich I-III wieku. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 75 s. 2.
72. Niewolnictwo i chrystianizm w pierwszych wiekach. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 54 s. 2.
73. Organizacja dzieł miłosierdzia w gminach chrześcijańskich II-III w. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 80 s. 4.
74. Poglądy społeczne pierwszych gmin chrześcijańskich. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 29 s. 2.
75. Przyczyny prześladowań chrześcijan przez państwo rzymskie (I-III w.). *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 297 s. 2.

76. Salvianus — kapłan marsylski. Chrześcijaństwo w Rzymie w IV i V wieku. *Dziś i Jutro* R. 9:1953 nr 47 s. 1, 3, ilustr.
- Fragment ze wstępu do dzieła Salvianusa: O Opatrzności Bożej. Warszawa 1953.
77. Stosunek pierwszych chrześcijan do państwa rzymskiego. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 105 s. 2, 4.
78. Udział chrześcijan w życiu publicznym państwa rzymskiego. *Sł. powsz.* R. 7:1953 nr 164 s. 2.

1954

79. Chrześcijaństwo na początku IV w. *Sł. powsz.* R. 8:1954 nr 25 s. 2.
80. Chrześcijaństwo w walce o byt w drugiej połowie III w. *Sł. powsz.* R. 8:1954 nr 3 s. 2.
81. Edykt tolerancyjny z r. 311. *Sł. powsz.* R. 8:1954 nr 29 s. 2.
82. Franciszek de Vitoria. *Życie i Myśl* R. 4:1954 nr 2 s. 63-78.
83. Hoffmann G.: Das Papsttum und der griechische Freiheitskampf (1821-1829). Quellenausgabe mit Einführung. Rom 1952. [Rec.] *Prz. hist.* T. 45:1954 z. 1 s. 115-116.
84. Kościół a początki kolonizacji hiszpańskiej. *Dziś i Jutro* R. 10:1954 nr 9 s. 1, 3, ilustr.
85. Kościół i państwo we Włoszech w ciągu ostatnich stu lat. Uwagi na marginesie książki Jemolo. *Życie i myśl* R. 4:1954 nr 1 s. 71-85.
- Rec. pracy A. C. Jemolo: Chiesa e stato in Italia negli ultimi cento anni. Torino 1949.
86. Metody cywilizowania Indian. (W pierwszym okresie nowożytnych dziejów kolonialnych). *Dziś i Jutro* R. 10:1954 nr 12 s. 3-4, ilustr.
87. Na zakręcie dziejowym. *Dziś i Jutro* R. 10:1954 nr 30 s. 3-4, ilustr.
- W dziesięciolecie Polski Ludowej.
88. Przedmowa. W: F. de Vitoria. O Indianach. Warszawa 1954 s. 5-27.
89. Przemówienia laureatów nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka. [M. in.]... *Sł. powsz.* R. 8:1954 nr 131 s. 5.
- Toż. *Dziś i Jutro* R. 10:1954 nr 24 s. 4.
- Toż. *Tyg. powsz.* R. 10:1954 nr 24 s. 7, ilustr.
90. Winter E.: Russland und die slavischen Völker in der Diplomatie des Vatikans 1878-1903. Berlin 1950. [Rec.] *Prz. hist.* T. 45:1954 z. 1 s. 120-124.

91. Z rozważań nad stosunkiem Ewangelii do sprawy społecznej. *Dziś i Jutro* R. 10:1954 nr 52 s. 4-5.
92. Zwycięstwo chrześcijaństwa w IV wieku. *Sł. powsz.* R. 8:1954 nr 90 s. 4, 6.

1955

93. Agape w życiu wczesnego chrześcijaństwa. *Sł. powsz.* R. 9:1955 nr 85 s. 3.
94. Dwie rocznice. *Sł. powsz.* R. 9:1955 nr 1 s. 3.
W stulecie śmierci ks. Felicite Lamennais (zm. 27 II 1854) i kard. Luigi Lambruschini (zm. 12 V 1854).
95. X-lecie ruchu społecznie postępowego. [Przemówienia, m. in.]... *Sł. powsz.* R. 9:1955 nr 269 s. VI.
96. Edykt mediolański 313 roku. *Sł. powsz.* R. 9:1955 nr 305 s. 5.
97. Powstanie i cel kapituły pułtuskiej. *Rocz. teol.-kanon.* [T.] 2:1955 s. 177-192 i nadb.
98. Stanowisko Ludwika Pastora w historiografii papieżstwa. *Życie i Myśl* R. 5:1955 nr 2/3 s. 26-59.
Toż w streszcz. *Spraw. z Czyn.* wyd. TN KUL 1954 [druk.] 1955 nr 6 s. 8-10.
99. Uwagi o poglądach społecznych św. Pawła. *Dziś i Jutro* R. 11:1955 nr 26 s. 3.
100. Zagadnienie „bogactwa” w życiu pierwszych chrześcijan. *Dziś i Jutro* R. 11:1955 nr 14 s. 2.

1956

101. Las Casas, jego życie i działalność. [Przedmowa i komentarz]. W: Bartolomé de Las Casas: Krótka relacja o wyniszczeniu Indian. Warszawa 1956 s. 5-100.
102. Poglądy chrześcijan IV wieku na nierówność majątkową w świecie. *Życie i Myśl* R. 6:1956 nr 3 s. 39-47. ξ
103. Poglądy chrześcijan IV wieku na współczesny im ustrój społeczny. *Sł. powsz.* R. 10:1956 nr 78 s. 3-4.
104. Potocki S. K.: Podróż do Ciemnogrodu i Świstek krytyczny. Oprac. E. Kipa. Wrocław 1955. [Rec.] *Prz. hist.* T. 47:1956 z. 2 s. 432-435.
105. Przedmowa. W: C. Lugon. Chrześcijańska Komunistyczna Republika Guaranów 1610-1768. Warszawa 1956 s. 5-9.

1957

106. Hanus F.: Die Preussische Vatikangesandtschaft 1747-1920. München 1954; Hudal A.: Die Österreichische Vatikanbotschaft 1806-1918. München 1952. [Rec.] *Prz. hist.* T. 48:1957 z. 2 s. 369-373.
107. Hirsch E.: Geschichte der neuern evangelischen Theologie im Zusammenhang mit den allgemeinen Bewegungen des europäischen Denkens. Bd. 1-5. Gütersloch 1949-1952. [Rec.] *Rocz. teol.-kanon.* [T.] 4:1957 z. 2 s. 162-168.
108. Związek dziejów Polski z tłem europejskim. Historia Kościoła. *Kwart. hist.* R. 64:1957 nr 4/5 s. 167-170.

Głos w dyskusji nad próbnym wydaniem II t. „Historii Polski”.

1958

109. Ellwein T.: Klerikalismus in der deutschen Politik. 2. Aufl. München 1955. [Rec.] *Prz. zach.* R. 14:1958 nr 2 s. 453-454.
110. Jezierski S. ks.: Arcybiskup w więzieniu, czyli zatarg o małżeństwa mieszane między rządem pruskim a arcybiskupem Marcinem Duninem (1837-1841). (Streszcz. tezy doktorskiej z r. 1955). Rzym 1957. [Rec.] *Nasza Przeszł.* [T.] 7:1958 s. 338-340.
111. Pacaut M.: Alexandre III. Étude sur la conception du pouvoir pontifical dans sa pensée et dans son oeuvre. Paris 1956. [Rec.] *Prz. hist.* T. 49:1958 z. 3 s. 585-588.

1959

112. Godlewski Michał (1872-1956), historyk i biskup. *Pol. słown. biogr.* t. 8 z. 2 s. 181-182.
113. Marchi G.: Le Nunziature Apostoliche dal 1800 al 1956. Roma 1957. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 66:1959 nr 3 s. 949-950.
114. Międzynarodowy aspekt sprawy Dunina. *Spraw. z Czyn. wyd. TN KUL* 1959 nr 9 s. 11-13.
115. Sprawa Gutkowskiego (1832-1839). *Rocz. lub.* T. 1:1958 [druk.] 1959 s. 129-146.

1960

116. Der Posener Kirchenstreit in den Jahren 1837-1840 und die „Kölner Wirren“ Ein Beitrag zu ihrer Geschichte und zur Geschichte der Politik Metternichs. Deutsch von K. Weintraub. *Acta Pol. hist.* T. 2:1959 [druk.] 1960 s. 17-41.

1961

117. Engel-Janosi F.: Österreich und der Vatikan 1846-1918. Bd. 1: Die Pontifikate Pius IX und Leos XIII (1846-1903). Graz—Vien—Köln [1958]. [Rec.] *Prz. hist.* T. 52:1961 z. 3 s. 629-632.
118. Gutkowski Jan Marcełi (1776-1863), naczelny kapelan W. P., biskup podlaski. *Pol. słown. biogr.* t. 9 z. 2 s. 180-181.
119. Hlond August (1881-1948), prymas. *Pol. słown. biogr.* t. 9 z. 4 s. 545-546.

Rec.: Pluciński J. ks.: Artykuł o kardynale Hlondzie. *Nasza Przeszł.* [T.] 15:1962 s. 312-313.

120. Hołowczyc (Hołowczyc) Szczepan (1741-1823), współpracownik Komisji Edukacji Narodowej, arcybiskup warszawski, prymas Królestwa Kongresowego [Napisali:] K. Mrozowska,... *Pol. słown. biogr.* t. 9 z. 4 s. 595-596.
121. Hołowiński Ignacy (1807-1855), arcybiskup mohylewski. *Pol. słown. biogr.* t. 9 z. 4 s. 597-598.
122. Metternich w świetle nowszej historiografii. *Kwart. hist.* R. 68:1961 nr 2 s. 423-433.
123. Szejnman M. W.: Watikan i katolicyzm w konce XIX — naczale XX w. Moskwa 1958. [Rec.] *Prz. hist.* T. 52:1961 z. 1 s. 194-199.
124. Zasięg terytorialny. Watykan. Kościół i kler. *Kwart. hist.* R. 68:1961 nr 3 s. 677-678.

Głos w dyskusji nad próbnym wydaniem pierwszej części III t. „Historii Polski”.

1962

125. Czego historią jest historia kultury? Dyskusja. [Wypow. m.in.]... *Kwart. hist.* R. 69:1962 nr 1 s. 74-75.
126. Graham R. A. SJ: Vatican Diplomacy. A Study of Church and State on the International Plane. Princeton University Press. Princeton N. J. 1959. [Rec.] *Prz. hist.* T. 53:1962 z. 1 s. 208-211.
127. Sprawa wysłania nuncjusza papieskiego do Polski w 1563 roku. W: *Wiek średni. Medium Aevum. Prace ofiarowane Tadeuszowi Manteufflowi w 60 rocznicę urodzin.* Warszawa 1962 s. 283-289.

1963

128. Birke E.: Frankreich und Ostmitteleuropa im 19. Jahrhundert. Beiträge zur Politik und Geistesgeschichte. Köln-Graz 1960. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 70:1963 nr 1 s. 181-184.
129. Das Fischer Lexikon. Geschichte. Mit einer Einleitung von [...]

- H. Rothfels. Hrsg. von [...] W. Besson. Frankfurt a. M. 1961. [Rec. podp.] M. Ż. *Stud. źródłozn.* T. 8:1963 s. 223.
130. Historia w służbie odnowy. *Życie i Myśl* R. 13:1963 nr 5/6 s. 15-17.
Głos w dyskusji o lewicy katolickiej w Polsce Ludowej.
131. Płock. W: Lexikon für Theologie und Kirche. Hrsg. J. Höfer, K. Rahner. Bd. 8. 2. Aufl. Freiburg 1963 kol. 563.

1964

132. Historia powszechna 1789-1870. Wyd. 1. Warszawa 1964. PWN 8° ss. 569 map 25, err.
Wyd. 2 zob. poz. 143.
Rec.: Dunin Wąsowicz K.: Nowa synteza historii powszechnej. *Nowe Książ.* 1965 nr 12 s. 535-536; Historia XIX wieku. (Dyskusja nad książką... „Historia powszechna 1789-1870”). *Kwart. hist.* R. 73:1966 nr 1 s. 69-88 — [streszcz. wypowiedzi] Batowski Henryk s. 83-85; Dutkiewicz Józef s. 76-78; Herbst Stanisław s. 81; Kieniewicz Stefan s. 69-72; Koberdowa Irena s. 81-83; Leśnodorski Bogusław s. 87-88; Skowronek Jerzy s. 85-87; Wereszycki Henryk s. 72-76; Wimmer Jan s. 83; Zahorski Andrzej s. 78-81; Janicki W. *Kierunki* R. 10:1965 nr 15 s. 8; [Not. rec.] Kłoczowski J. *Rev. d'Hist. ecclés.* Vol. 60:1965 s. 1093.
133. Huber E. R.: Deutsche Verfassungsgeschichte seit 1789. Bd. 1-2. Stuttgart 1957-1960. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 71:1964 nr 1 s. 174-175.
134. Olszamowska-Skowrońska S.: Le concordat de 1847 avec la Russie. D'après les documents authentiques. Roma 1963 (nadb. z *Sacrum Poloniae Millennium* T. 8-9). [Rec.] *Archeion* [T.] 40:1964 s. 329-332.
135. Zadania biografii historycznej. Dyskusja. [Wypow. m. in.] *Kwart. hist.* R. 71:1964 nr 3 s. 729.

1965

136. Juszyński Józef Michał (1793-1880), biskup sandomierski. *Pol. słown. biogr.* t. 11 z. 3 s. 354-355.
137. Metternich i „krwawe premie” w 1846 r. w świetle dziennika jego żony. *Prz. hist.* T. 56:1965 z. 3 s. 464-467 i nadb.

1966

138. Paradoksy kontrrewolucyjne. *Kwart. hist.* R. 73:1966 nr 4 s. 920-924.
Rec. pracy J. Szackiego: *Kontrrewolucyjne paradoksy. Wizje świata antagonistów Wielkiej Rewolucji (1789-1815)*. Warszawa 1965.
139. Rola chrześcijaństwa w dziejach Polski. W: *W hołdzie Papieżowi Pokoju. Materiały z akademii milenijnej* — Wrocław 18 VIII 1966. Warszawa 1966 s. 17-29.

Toż. *Sł. powsz.* R. 19:1966 nr 174/175 s. 3.

Toż pt.: Chrześcijaństwo a Polska. *Życie i Myśl* R. 16:1966 nr 9 s. 139-144.

Stenogram przemówienia... wygłoszonego na uroczystości wmurowania aktu erekcyjnego pod budowę pomnika pap. Jana XXIII we Wrocławiu.

1967

140. Fijalek (Jean), historien polonais. *Diction. d'hist. ecclés.* kol. 1470-1471.
141. Fijalkowski (Antoine), archevêque de Mohilev. *Diction. d'hist. ecclés.* kol. 1471.
142. Fijalkowski (Antoine Melchior Optat), archevêque de Varsovie. *Diction. d'hist. ecclés.* kol. 1472.
143. *Historia powszechna 1789-1870.* Wyd. 2. Warszawa 1967. PWN 8° ss. 713, map 25, ilustr., err.
Toż zob. poz. 155.
144. Kluczyński Wincenty (1847-1917), arcybiskup mohylowski. *Pol. słown. biogr.* t. 13 z. 1 s. 21.
145. Kłopotowski Bolesław Hieronim (1848-1903), arcybiskup metropolita mohylowski. *Pol. słown. biogr.* t. 13 z. 1 s. 68.
146. Ludwig Pastor and the Historiography of the Popes. W: *The Valley of Silence. Catholic Thought in Contemporary Poland.* Ed. J. J. Zatko. London 1967 s. 295-339.
147. Metternich i „polonizm” W: *Wiek XIX. Prace ofiarowane Stefanowi Kieniewiczowi w 60 rocznicę urodzin.* Warszawa 1967 s. 271-280.
148. Narodziny i dzieje pojęcia historyzmu (Troeltsch, Meinecke, Croce). *Historyka* T. 1:1967 s. 51-72, Sum.
149. Szymusiak Jan Maria SJ: Grzegorz Teolog. U źródeł chrześcijańskiej myśli IV wieku. Poznań 1965. [Rec.] *Collec. theol. A.* 37:1967 fasc. 3 s. 191-194.
150. Wereszycki H.: Sojusz trzech cesarzy. Geneza 1866-1872. (*L'alliance des trois empereurs. Les origines 1866-1872*). Warszawa 1965. [Rec.] *Acta Pol. hist.* [T.] 16:1967 s. 163-164.

1968

151. [Przedmowa.] W: *Studia historyczne.* T. 1. Pod red. i ks. Z. Zielińskiego. Lublin 1968 s. 5-6.

1969

152. Kossowski Henryk Piotr (1828-1903), rektor Akademii Duchownej w Warszawie, biskup sufragan. *Pol. słown. biogr.* t. 14 z. 2 s. 314.

153. Kotowski Antoni (1784-1845), prałat, kaznodzieja. Pol. słown. biogr. t. 14 z. 4 s. 188-189.
154. Paradoksalne brewe papieskie. W: *Naród i Państwo*. Prace ofiarowane Henrykowi Jabłońskiemu w 60 rocznicę urodzin. Warszawa 1969 s. 425-434 i nadb.

1970

155. *Historia powszechna 1789-1870*. Wyd. 2. Warszawa 1970. PWN 8° ss. 713, map 25. ilustr. Dodruk.
156. [„Historyczne wprowadzenie do 25-lecia”]. [Fragment w art. Wag.: *Wnioski z historii*]. *Sł. powsz. R.* 24:1970 nr 136 s. 1, 3.

Fragmety referatu... wygłoszonego we Wrocławiu na sympozjum z okazji 25-lecia powrotu ziem zachodnich i północnych do macierzy.

157. Kozłowski Szymon Marcin (1819-1899), arcybiskup mohylowski. Pol. słown. biogr. t. 15 z. 1 s. 31-32.
158. Koźmian Józef Szczepan h. Nałęcz (1773-1831), biskup kujawsko-kaliski. Pol. słown. biogr. t. 15 z. 1 s. 55-56.
159. Krasieński Adam Stanisław (1810-1891), biskup wileński, językoznawca, poeta, zesłaniec. Pol. słown. biogr. t. 15 z. 2 s. 166-168.
160. Potrzebna jest dyskusja. *Sł. powsz. R.* 24:1970 nr 291 s. 1, 5.

Fragmety przemówienia... wygłoszonego w Warszawie na uroczystości wręczenia nagrody naukowej im. Włodzimierza Pietrzaka.

1971

161. Kuliński Tomasz Teofil (1823-1907), pierwszy biskup kielecki. Pol. słown. biogr. t. 16 z. 1 s. 160.
162. Kurczewski Jan, krypt. XX (1854-1917), ksiądz, historyk. Pol. słown. biogr. t. 16 z. 2 s. 231-232.
163. Kurhanowicz Tomasz (1801-1865), filolog. Pol. słown. biogr. t. 16 z. 2 s. 240-241.
164. Przedmowa. W: C. Lugon. *Chrześcijańska Komunistyczna Republika Guaranów 1610-1678* [właściwie: 1610-1768]. Wyd. 2 Warszawa 1971 s. 5-10.
165. *Włochy nowożytne 1796-1945*. Warszawa 1971. PWN 8° ss. 361, nlb. 1, map 5, err.

Rec.: Centkowski J.: *Italia nowożytna*. *Argumenty* 1972 nr 15 s. 5; Kozłowski E.: Na marginesie dzieła „Włochy nowożytne 1796-1945” *Stud. hist.* 1973 z. 1 s. 127-135; Maciejewski B. *Nowe Książ.* 1972 nr 12 s. 50-51; Serczyk J.: Książka o nowożytnej Italii. *Kierunki* 1972 nr 16 s. 3 Sierpowski S.; *Kwart. hist. R.* 82;

1972 nr 4 s. 942-948; Stefanowicz J.: *Życie i Myśl* R. 22:1972 nr 5 s. 119-120; Stor A.: Jeszcze o pesymizmie i optymizmie historiograficznym. *Tyg. powsz. R.* 26:1972 nr 5 s. 4.

166. *Studia nad modernizmem katolickim. (Jego charakter i geneza).* [Cz.] 1-2. *Życie i Myśl* R. 21:1971 nr 11 s. 18-55; nr 12 s. 13-49 i nadb.

1972

167. Dialog „Niepokornych”? *Kierunki* R. 17:1972 nr 26 s. 4, 6, 7.

Rec. pracy B. Cywińskiego: *Rodowody niepokornych*. Warszawa 1971.

168. Engel-Janosi Friedrich in Zusammenarbeit mit Richard Blaas und Erika Weinzierl: *Die politische Korrespondenz der Päpste mit den Österreichischen Kaisern 1804-1918*. Wien—München 1964. [Rec.] *Stud. źródłozn.* T. 17:1972 s. 247-248.

169. Pesymizm i optymizm w historii. *Tyg. powsz. R.* 26:1972 nr 8 s. 2.

Plemika z rec. A. Stora: Jeszcze o pesymizmie i optymizmie historiograficznym. Tamże nr 5 s. 4.

[Odpowiedź recenzenta]. Tamże nr 8 s. 2.

170. Tazbir J.: *Szlachta a konkwistadorzy. Opinia staropolska wobec podboju Ameryki przez Hiszpanię. (Nobleza frente a los conquistadores. Opinión polaca en los siglos XVI-XVIII ante la conquista de América por los españoles)*. Warszawa 1969. [Rec.] *Estud. latinoameric.* [T.] 1:1972 s. 333-335 (tłum. z pol. S. Olszewski).

1973

171. Łaski Marcin (1799-1853), ksiądz, administrator archidiecezji mohylowskiej. *Pol. słown. biogr.* t. 18 z. 2 s. 245-246.

172. Łoziński Zygmunt (1879-1932), biskup piński. *Pol. słown. biogr.* t. 18 z. 3 s. 463-464.

173. Łubieński Konstanty Ireneusz (1825-1869), biskup sejneński. *Pol. słown. biogr.* t. 18 z. 4 s. 489-490.

174. Łubieński Tadeusz (1794-1861), oficer szwoleżerów, biskup sufragan wrocławski. *Pol. słown. biogr.* t. 18 z. 4 s. 501-502.

175. Mac Smith D.: *Victor Emanuel, Cavour and the Risorgimento*. London—New York—Toronto 1971; tenże: *Vittorio Emanuele II*. Bari 1972. [Rec.] *Kwart. hist.* R. 80:1973 nr 3 s. 733-735.

1974

176. *Abrahamici, sekta rel. w Czechach w XVIII w.* *Enc. kat. kol.* 27.

177. Absolutyzm. Enc. kat. kol. 39-41.
178. Acton Dalberg John Emmerich Edward, lord Aldenham, Enc. kat. kol. 65.
179. Ademar z Monteil, Adhemar, bp. Enc. kat. kol. 83.
180. Agliardi Antonio kard. Enc. kat. kol. 177.
181. Aleandro, Aleander, Girolamo kard. Enc. kat. kol. 321.
182. Aleksander I. Enc. kat. kol. 332-333.
183. Aleksander II. Enc. kat. kol. 333.
184. Alexandre Noël OP. Enc. kat. kol. 357.
185. Altieri Ludovico kard. Enc. kat. kol. 391.
186. Alzog Johann Baptist. Enc. kat. kol. 397-398.
187. Annus Decretorius. Enc. kat. kol. 634.
188. Antonelli Giacomo kard. Enc. kat. kol. 656-657.
189. Audziewicz Antoni Franciszek bp. Enc. kat. kol. 1063.
190. Malczewski (Skarbek-Malczewski) Franciszek h. Abdank(1754-1819), arcybiskup warszawski. Pol. słown. biogr. t. 19 z. 2 s. 279-280.
191. Manugiewicz Mikołaj Jan (1754-1834), biskup sejneński. Pol. słown. biogr. t. 19 z. 4 s. 501-502.
192. Oświecenie w pismach Ernesta Troeltscha. W: *Wiek XVIII. Polska i świat. Księga poświęcona Bogusławowi Leśnodorskiemu*. Warszawa 1974 s. 115-122.

2. PRACE REDAKCYJNE

a) *Współredaktor*

Studia historyczne. Pod red. i ks. Z. Zielińskiego. t. 1-2. Lublin 1968. Tow. Nauk. KUL 8° ss. 314, nlb. 1, Rés., Zsf.; ss. 387, nlb. 1, Zsf. *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego*. [Nr] 34.

b) *Członek Komitetów Redakcyjnych*

1. *Encyklopedia Katolicka*. Pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułowskiego. T. 1: A i Ω — baptyści. Lublin 1973 [druk.] 1974. Tow. Nauk. KUL 8° ss. XVII, nlb. 1, 44*, kol. 1-1312, err.
2. *Kwartalnik Historyczny* R. 76:1969 — R. 81:1974. Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk.
3. *Polski słownik biograficzny*. T. 7-19. Kraków 1958-1974. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii.
4. *Rocznik Lubelski*. T. 1:1958 — T. 6:1963. Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Lublinie.

c) *Członek Rady Redakcyjnej*

Rocznik Lubelski T. 7:1964 — T. 12:1969. Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Lublinie.